

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iosephi Mariae Svaresii, Episcopi Vasionensis, Praenestes
Antiqvae Libri Dvo**

Suarès, Joseph Marie

Romae, 1655

Mantissa. 18

urn:nbn:de:hbz:466:1-11894

Mantissa.

CAPVT XVIII.

ST post vindemiam racematio superstes, autore Tertulliano, canente Nemefiano, *extremas legulus cum sustulit uas*; Est & post messem spicilegiū, dum illectæ spiçe, quę metentiū manus effugerūt, rursus in manipulos colliguntur, vt in libro Ruth legitur, & apud Iurisconsultos adnotatur. Nonnulla igitur in libris istis omissa, quę meas in manus recens peruenerunt, addam hic Mantissæ loco, (vt aiunt) quę obsonia vincat, imò condiat animos, pascens delicijs, & suauitate doctrinæ.

Apologetic.
31.

Eclog. 3.

C. 2.
Alciatein tit.
D. de verb. si.
gnific.

Turneb. lib.
19. Aduersar.
c. 13.

Lib. 1. pag. 4. v. antepenult. post *meminit* adiungo. De Idæis agit scholiastes Græcus Apollonij Rhodij in lib. 1. Argonauticôn, & inquitur cur δακτυλοι dicti sint; Erycius Puteanus in lib. de Olympiadib. censet eo nomine appellatos, quia decem erant, quot nempe sunt in manibus Digiti, è Diodoro, Sophocle, ac Strabone.

P. 44.

P. 14.

pag. 5. v. 2. post *emendationē*. Is erat illorum temporum mos, vt viri Principes suæ nobilitatis originem, aut in Deos, aut in Heroas Deorum nothos filios referrent. Appian. vbi de Antone Herculis filio, deque Antonia gente apud Fuluium Vrsinum.

Pag. 11. v. 12. post *etymologia*; adtexo Paulinum Nolanum sanctitate, ac eruditione celebrem in versibus.

Quos Præneste altum, quos fertile pascit Aquinum.

M m Pag. 12

P. 410.

Pag. 12. V. 21. post *Cæsaris*. In Baiano Posidianæ aquæ vocantur, nomine accepto à Claudij Cæsaris Liberto: Plinius id testatur lib. 31. Natur. Histor. c. 2. de Poside isto hasta pura donato in Triumpho Britannico, Suetonius, & Seneca in Ludo de morte Claudij Cæsaris agunt.

P. 610.

In communi
tor.

P. 14. v. 23. post *præfecto*, At hodie sub Alexandro VII. Pōtifice Maximo, & Principe Maphæo Barberino Cū à tempore omnia humana rapiatur, & nos ex eo aliquid inuicé rapere debemus, vt admonet Vincentius Lirinensis. Itaque, vt meæ in vrbe moræ post longinquam, & diuturnam absentiam (annorum scilicet XVIII. plus minus) fructus aliquis superesset, non passus sum intercidere, ac perire quæ olim de Præneste hic laboriosè coaceruaram, & accumularam, quorumque portio bene magna iam emerferat e prælo. Sed ea quamuis *Melissa*, imò hiulca, & interrupta, sarcire aggressus impulsore, ac *ἐργοδιώκτι* Eminentissimo Mæcanate Frâncisco Cardinale Barberino, sub incudem reuocaui, mihi que sum visus absoluere. Nihil mirum igitur si duos hic Pontifices Maximos, duosque Principes optimos enumerem. Anni etenim (vti docuit me Sidonius Aruernorum Episcopus) non tam de frugibus, quam de bonis Principibus sunt æstimandi.

L. b. 2. c. 9.

Pag. 19. v. 6. post, *domate*, consulendus Athenæus lib. 1. Dypnosoph. c. 15. vbi *Πραηνεστίνης ἢ Τιβαρτίνης λιπαρότερον Μέριστον τὸν ἴνον* esse affirmat e Galeno. Vinum Prænestes celebrat quoque Ioannes Geometra, vt inferiùs obseruaui, & oleum. Ibid. v. 22. post *quæras* de fundis Ceiano, seu Seiano, Thermulæ, ac Cilonis Prænestino in territorio, R. P. Philippinus in Antiqq. SS. Siluestri, & Martini agit: de domo Cilonis Descript. Urb. & ibi Pancirolus: de

L.

L. Flavio Cilone splendidissimo Præfecto Cuiacius.

I. 10. c. 26.
Observat. Iur.

Pag. 20. v. 18. post *Casarianū*, in INT. id est, in integro. formula vetus est, de qua Torrig. part. 1. Memor. Sancti Petri.

Pag. 21. v. penultimo post in *horto*. Flore ardentius rubente, odore nullo probabilis rosa, vno gloriosa nomine, centifolia, quam Plinius Campanam, Clusius Prænestinam appellant, viridi, graciliori, improcero, nullisque ferè spinis metuendo frutice funditur, vulgari sativæ densis folijs leuiter ex albo rubescenti, quam aut Plinianam Alabandicam, aut Trachiniam esse Scriptores sanè nobiles autumant: virgei rami breuiiores, graciliores, subuirides, minorum, grandiorumque spinarum promiscuè crebris, languido pallore liuidis, intētisque mucronibus minaces, quæ variè diluta, floris foliosi rubore maculosa, Prænestina dicitur, asperitate pariter aculeata inhorrescit.

Pag. 83.

L. 21. c. 4. e
Ioann. Bapt.
Porta.

Rarior, plan-
tar. Histor.
lib. 1. c. 8.

Ferrarius in
Flora p. 283.
e Roberto
Dodonæo, &
suprac. Porta.

Pag. 22. v. 10. post *Et* nuces Prænestinas memorat Cato lib. de Re Rust. c. 133.

Pag. 24. v. 30. post *nauigabat*. Regius in Antiqq. Tiburtin. part. 2. c. 5. refert, rus Q. Horatij Flacci poetæ Lyricorum Principis Prænestinum, fuisse situm in montibus, qui Sancti Ioannis in Campo Horatio nuncupantur, profertque testem Blondum: at Leander illud locat in montibus Tusculo proximis. Statius Papinius in lib. 4. Siluarū ad Marcellū ita canit.

P. 114.

*Annua iam densæ rarescunt mœnia Romæ,
Hos Prænestæ sacrum, nemus hos glaciale Diana,
Algidus aut torrens, aut Tuscula protegit umbra.*

P. 116.

Pag. 3. v. 9. Polydorum Virgilium adde lib. de rer. Inuentor. & Mysingerum in tit. Institut. de Legatis, agere de sortibus Prænestinis. Tertullianus lib.

M m 2 de

de pallio: *Cum sortium* (ait) *variavit urna* not. 9. Robertellus in Ciceronē præclare de fortibus. Rhinocolura Aegypti Ciuitas dicta est a fortibus, quod illic Noe diuisit forte terrā filijs suis, auctore Sancto Epiphanio hæref. 66. & Cardinale Baronio: at Senecæ, locus est in Syria, cuius incolarum nares præcidi Perfarum Rex iussit. De fortibus Lycijs Virgil. & Alciatus. de Dodonæis T. Liuius, & Didymus. de fortibus Aponi propè Patauium, vbi Balnea Aponensia *απόνη* Claudianus in Epigrammate, Cassiodorus in Varijs: de talis aureis ibi iactis a Tiberio Casare, & oraculo Geryonis, Suetonius, vbi Casaubonus: de aqua Inus apud Pausaniam: deque fonte Tanari, & *περι μαρτινῆς ὕδατος*, e Sozomeno, & c. de Castalia fonte Antiochiæ, qui obstructus ab Hadriano, & frustrâ reclusus a Iuliano desertore impio Christi, Ammianus lib. 22. Sozomenus, Socrates, Nicephorus, Suidas in Castalia præcipuè S. Ioannes Chrysoftomus. De fortibus, quæ emerferunt Comagenæ in Pannonia Claudio Casari secundo, & quæ in Apennino, siue Aponino, (sicut emendauit Casaubonus) vide Trebellium, & Vopiscum.

Pag. 38. *ψ. 5.* post *pauidusque*, appingendum est hoc Epitaphium ad Ludos etiam spectans in arca lapidea oblonga palmos X. inuenta Præneste in horto Ioannis Petri Aloisij Anno salutis MDCXLVI. Mense Decembri, quod ipse manu mea excripsi.

L. VRVINIO LL. PHILOMYSO
MAG. CONLIB. LIBERT.
PVBLICAE SEPVLTVRAE, ET STATVAE
IN FORO LOCVS DATVS EST QVOD IN
TESTAMENTO SVO LAVATIONEM POPVLO
GRATIS PER TRIENNIYM GLADIATORVMQ
PARIA

In not. ad
Martyrol.
Rom. 16.
Ianuar.

lib. 3. de ira
c. 20. lib. 5.
cap. 72. pa-
rerg. Iuris.
Dec. 1. l. 8. p.
497. in odyss.
Homeri p.
117.

P. 354.
L. 2. Epist. 39

F. 51.
In Tiberio
c. 14. p. 163.

R. 567.

Vt putat Sal-
masius in Hi-
stor Aug. 331.
In Diuo Cla-
udio p. 221.
in Firmo. p.
243. & in Pro-
bo p. 256.

PARIA X. ET FORTVNAE PRIMIGENIAE CO-
RONAM
AVREAMP. I. DARI IDEMQVE LVDOSEX
HS. CC. IOO. IOO PER DIES V. FIERITVSSIT
PHILIPPVS L. MONVMENTVM DE SVO FECIT. Lib. 22 c. 5.

Pag. 40. v. 14. post *Vrbem*. Petrus Crinitus
de honesta Disciplina, *Hæ* (inquit) *sortes Romani*
populi Fata continebant tesseriis quibusdam ligneis p. 556.
in sculptæ, vnde Liuius extenuatas sortes inter pro-
digia numerat, quoniam litteræ illæ fatales alicubi
consumptæ videbantur.

Pag. 47. v. 23. post *dicta est*, de bracteis Præne-
stinis agit Steuech. in lib. 10. A sin. Apuleij.

Pag. 51. v. 14. post *simulacris*. Fortunæ Tem-
plum Cæsareæ fuit euersum à Christianis sub Iulia-
no Augusto, vt legitur in Histor. Tripertit. lib. 6.
c. 4. & c. 14. vnde conijcio Temp'la Fortunæ Romæ,
Prænestæque à Christianis quoque diruta destru-
ctaque.

Pag. 52. v. 13. post *proferre*. Sed passim obuia est In-
scriptio Bonæ Fortunæ. Ioui soli. Magno Serapi-
di-Greca refertur à Torrigio in Cryptis Vaticanis,
de Serapide Pausanias, de illo Ioue, ac *δαδοφροισ*
Stadius Alexandrinus in *Ἐρωτικῶς* Clitophontis.
Dij *αὐθιγῶν* Isidis ab eruditissimo Patre Athana-
sio KirKero recensentur in Prodomo Coptico. Sera-
pidem Aegyptium memorat Arnobius: de Serapide
Boysfardus lib. de Magia: de illius delubro diruto
Eunapius, in quo libri sacri erant repositi, S. Ioan-
nes Chrysofostomus orat. 1. adu. Iudæos. de Apide
Sanctus Clemens Romanus lib. 5. & lib. 6. Aposto-
lic. Constitur.

Ad pag. 62. v. 6. post *erunt*. Basilicam AEmyliam
Romæ

P. III.
P. 8. & 5. Co-
lib. 5. p. 85

P. 174.
lib. 4. adu.
Genes.
P. 327.
P. 32.
P. 443.
P. 39. & 79

In Vit. Caf.
Appian. l. 2.
de bell. Ciu. l.
p. 469. Plin.
l. 36. c. 15.
Pan. cirol. in
Reg. Urb. p.
169. & 170.
lib. 4. opt. 16
lib. 35.
lib. 45. c. 5.
lib. de Roma
c. 17. F. 153.
de Vir Illust.
Donat. p. 186

Lib. 1. c. 30.

Romæ locat Barbarus in cōmentarijs ad Vitruuiū, è Plutarcho, quæ Basilica Pauli dicitur, & in Regione IV. ponitur in Urbis Descriptione, à L. Paulo AEmilio post deuictum Perseum dedicata. Donatus è Cicerone duas Basilicas Paulo tribuit, alteram instauratam, extructam alteram; vultque plinium alterius Basilicæ AEmiliæ meminisse, in foro statuens Basilicam Pauli ex aduerso Iuliæ, à latere Domitianæ equi, è versu Statij. p. Victor enumerat XIX. Basilicas in Vrbe, Panuinius XXII. Descriptio subiecta Notitiæ Imperij X. Itaque à Fulvio aliquo, siue è Poëtinis, siue è Flaccis, qui prænestæ fuit, siue à Fulvia vxore M. Antonij, quæ prænesten insederat, vt enarraui superius; & ab aliquo etiam AEmilio Basilicas ædificatas prænestæ conijcere licet, in illisque Varronem vidisse litteras incisas solario, quod Cornelius Sylla in umbrauerit postea musuo adornans, nisi Cornelius Sylla Basilicas illas erexerit instar altiarum, quæ Romæ essent, & nomen Gentium affinium, aut cognatarum, aut amicarum ipsis attribuerit. Sic assurgebant Capitolia, sic Theatra, & Circi, sic Monetæ in Colonijs, quæ Urbis effigies erant, & simulata magnis Mœnia -

Ad pag. 64. v. 2. post *posuit*. Crediderim hunc L. Aelianum fuisse cognatum polyhistoris, qui Claudij prænomen habebat, vt Suidas affirmat. quia Ciuitate Romana donatus illud assumpserat, vt Claudius Ptolemæus Geographus, & Flavius Iosephus Historicus, quod obseruauit Grégoras lib. 7. Histor. Philostratus in vitis sophistarum refert Aelianum legisse librum, quem ipse conscripserat contra γυν-
νίδα, id est è Suida γυναικων, qui Romanum Imperium luxuria sua paulò ante contaminarat. Tri-
stanus, Numorum Historiæque peritissimus vir, hunc
γυν-

γυννίδα Antoninum Elegabalum esse censuit: verum
 cum prius ab AELIANO nuncupatum opus ταξίων
 ἑσπερίων ἑλληνικῶν Traiano afferuerit, & in præfa-
 tione Neruam Formijs à se salutatum AELIANUS ipse
 testetur, neque plus annis LX. vixerit, &
 Nerua Christi anno LXXXIX. Elegabalo superstes esse,
 neutiquam potuit AELIANUS: sed nomine γυννίδος
 intelligendus est Domitianus, homo impurissimus,
 & libidini addictus, vt Suetonius affirmat, & Tacitus,
 qui expulerat Italia Philosophos, & hos inter
 Dionem Præsæum, qui conqueritur in Orationibus
 & Apologia, vt Marcellus adnotat: vnde AELIANUS
 amicus Dionis, & Sophista impulsus fuit ad scri-
 bendum aduersus Domitianum, constat eum flo-
 ruisse sub Traiano, & superstitem Hadriano, quia
 peramicus fuit illi Dioni, Auditor Nicoftrati, &
 Pausaniæ, administratorque Herodis, qui omnes
 sub Traiano, Hadriano, & Antonino vixere, Sui-
 das prodit eum vixisse ἐπιτὸν μετὰ Ἀδριανῆς χρόνον ex-
 stant AELIANI libri ποικίλος ἴσοπλος: de re militari,
 de Animalibus, de plantis, Epistolia Rusti-
 ca: eius instructio de re Nauali fertur extare
 in Bibliotheca Regis Francorum, & palatina, extat
 in Dactylothecca Eminentissimi Cardinalis Franci-
 sci Barberini onyx, cui incisum, AELIANE VIVAS,
 forte amici, aut amicæ Prænestini AELIANI, nec
 enim duxit uxorem, & in tanta synonymia AELIA-
 norum haud facile est diuinare. Martialis, vt omit-
 tam reliquos, Couinum currum extollit. *Facundi
 sibi manus Aeliani.*

P. 65. v. 9. post Per, visitur, & alia inscriptio QVET-
 TIVS PVLCHER. Vettiæ gentis complura sunt mo-
 numenta. Numus argenteus. SABINVS S. C. AT,
 T. VET.

p. 166.
 p. 364. edit.
 Græcz Ve-
 net. 1538. in
 8.

Tom. 2. p.
 323.
 Tom 1 p. 373

C-22 in Do-
 mit. lib. 4. Hi-
 stor. 3. Gel-
 lius c. 11. 25
 not. Attic
 In Domitio
 Sueton.

Vitin. de Fa-
mil. Roman.
P. 275.

T. VETTIVS IVDEX. E Vettia gente prodijt Iu-
uencus Poeta Christianus Hispanus, qui sub Con-
stantino Principe primus omnium ausus Euangelij
maiestatem sub metri leges mittere. Iureto auctore.

In regist. 27.
Iuon. Caf-
not.

Zagarolæ in Cippo legitur FLAVIAE SABINAE
CAESENSI F. Præneſte in Tortioli Sancti
Vinea.

M. ANTENNIO

In æde Sancti Ioannis an-
te portam Santi Martini.

L. F. SEVERO

L. M. ANTENNI

IMP. CAE

SABINI TRIB.

ANTO

COH. III. PR. ET.

GERMANICO

FLAVIAE. T. F.

DIVI COM.

PROCILLAE

DIVI ANTO

FILIO

DIVI HADR

T. FLAVIVS

DIVI TRAIAN

GERMANVS

NEPOTI SVO.

In base propter Ecclesiam

In ædibus D. Iulij Vaccae

Cathedralem.

Canonici præneſtini.

IN AE

P. FLAVIVS P. L. HI.

RANNI

FLAVIA P. L. V. T.

FILIAE OPTIMAE

P. FLAVIVS P. L. P. V.

MERITAE PRAENEST.

D.

f. 109.

161. v. 15. post *Moreſtellus*, adde. Sive Q. Attij
Poetae Comici, vt Bergerius locat in lib. de Vijs Im-
perij Romani.

Dialog. I. 4.
c. 26.

V. 17. post *Papa*. Deliberatum fuerat corpus cu-
iusdam Aduocati, &c. apud B. Ianuarium Martyrem
via Præneſtina poni, apud S. Gregorium legitur.

V. antepenult. post *terrarum*, Paron, & Caryſton in
Aegæo mari Inſulas laudant de marmorum gene-
ribus agens Plinius Secundus, Eucherius, Iſidorus,
& Notit. Inſular. auctor meminerunt vtriuſque, de

Co.

Columellis Aegyptijs, quas à Carysto Etruscorum oppido dictas contendit Cl. Minos sequutus Cata-
neum. Carystos marmoreis fluctibus concolora-
vatur à Martiano Capella. *Domus est mihi sulca
columnis Tanare siue tuis, siue Caryste tuis*, Tibul-
lus canit. Itaque Parium marmor est albi coloris
Numidicum eburni, Carystium viride sicut Laconi-
cum, seù Tanarium, & Lacedaemonium, quod her-
bosum, si vero fuerit albo permistum, Tiberianum è
Pyrro Ligorio apud Caracciolum, & è Regio.
Synnadicum marmor est purpureum maculosum,
quod & Phrygium; est enim Synnas vrbs Phrygiae,
decipitur Bergerius, qui cum Syenite in Aegypto
confundit, vbi marmor erat *πυρροποικιλόν* ex Plinio,
& Phoeniceum, & Aethiopicum: Claudianæ Co-
lumnæ, vnde fuerint ignorat Bergerius, sed Por-
phyriten ex Aegypto candidis interuenientibus
punctis Leucosticton vocatū marmor Claudio Cæ-
sari aduectum primum à Triario Pollione Procura-
tore Plinius tradit. additque neminem postea imi-
tatum, nec admodum probatam nouitatem: Ony-
chinum lapidem à Callisto Claudij liberto adductū
deinde refert; VI. Onychinas columnas volubiles
concessas Gregorio III. Pontifici ab Exarcho Eu-
tychio, vt iuxta VI. alias collocarentur ante Pre-
sbyterium, seù circa Confessionem Beati Petri Ec-
clesiæ, Anastasius perhibet.

Ibi post vocem *Casaubono* appingo, seù à cen-
tum columnis, vt putat Bergerius, ducentæ tamen
disertè numerantur.

Pag. 67. ad calcem c. 19. à Porta Exquilina in-
cipit via Labicana, à qua, & Prænestina, hodie Ma-
ior dicitur à magnitudine ædificij, sub quo sita est,
Castelli nempe aquæductus Claudiani, incipit via.

N n Præ.

Lib. 36. c. 7. &
8. & sep. 6. lib. 5.
In lib. 3. Reg.
c. 6. p. 6. c. 11.

in nott. ad E.
pist. Secundi
p. 58.

De Nupt.
Mercur. &
Philolog. p.
40.

In Vita Pauli
IV. in Antiq.
Tiburt.

Lib. 2. Viar.
Imper. Rom.
p. 292.
Lib. 36. c. 8.

Lib. 2. c. 46

Lib. 36. c. 7.

Prænestina in Vrbe haud procul a Foro Romano, vnde in vicum Patricium tendebat, & recta, & ad portam Exquilinam, & ad læuam Labicanæ pergebat Anagniam vsque, vbi Latinæ iungebatur, & hinc Beneuentum, ex Antonini Itinerario, & Tabula Peutingeri, vt adnotat Bergerius.

Lib. 7. c. 24.
P. 410.

Pag. 68. post *Inscriptionem* C. SAVFEII, aliæ duæ apud Torciolum leguntur in quadam Columella quadrata.

C. M. AGVLNIVS C. F.
SCATO MAXS
C. SAVFEIVS C. F.
FLACCVS
PR
SACRAVERVNT.

In alia C. SAVFEIVS
C. F.
FLACCVS
C. M. AGVLNIVS
SCATO MAXS
PR.
SACRAVERVNT.

Ad pag. 71. *in calce*; oppida in Italia fuere, aut Latij foedere obstricta, vt Tibur, aut Præneste, Sigonio teste lib. 2. de antiquo iure Italiæ c. 14. Appianus Tiburtinos, & Prænestinos, quorum Ciuitates erant foederatæ, Ciuitate donatos tradit apud eundem Sigonium, qui Prænesten Coloniam a Sulla deductam memorat, fortè iterum post internecionem ciuium, & stragem illam editam.

Lib. 3. c. 1. p.
200.

Ad pag. 78. v. 15. post *rebellarunt*, Tribunis Quinto Crasso, Seruilio Cornelio, Spurio Papyrio, & Fabio Albo Procos. siue anno ab Orbe condito, vt Caluissius putat, MMMDLXXXIX. ante Christum natum CCCLXV. & ab Vrbe condita CCCLXXXVI. Tunc per Italiam Romani ducto aduersus Prænestinos exercitu, illis deuictis plurimos rebellantes rruccidarunt, *κατὰ ἡδὲ τὴν Ἰταλίαν*, &c. Diodorus Siculus lib. 15. Bibliothec.

P. 489.

Ad

Ad pag. 86. v. 11. post *Ammianus*, & Gallonius de Cruciatibus Martyrum ex illismet.

Ad p. 87. v. 3. post *conuitia*, hic Rupilius Prænestinus Comes Bruti prætoris Asiæ Regi Perseo inuisus.

Ibi v. 26. post *habeam*. Plautus Prænestinos in Truculêto suo ludit quod Coniam dicerent pro Ciconia, rabonem pro arrabone: ar videlicet, vt ille iocorû pater argutatur, lucrifacientes. Videtis Glosarium prisco Gallicum Ioannis Isaacij. Apostolus ad Romanos Spaniam pro Hispania ponit.

Ad pag. 93. subde *has Inscriptiones*. In ædibus Petri Fantonij V. CL.

SEX MAESIO SEXF. ROM. CELSO PRAEF.
FABR. III > LEG. IIII. MACED. QVAED. II.
VIR. FLAMIN. DIVI. AVG. SORTILEGO
FORTVNAE PRIMIGENIAE
SEX. MAESIVS ECHIO LIB. EECIT SIBI
ET SEX MAESIO CELERI FILIO SVO ET
MAGIAE PINOE CONIVGI ET. SEX-
MAESIO POTHO. CONLIBERTO
POSTERISQVE SVIS.

P. 236. c. 15.

Habebat &
suos Fortuna
sortilegos.

Romæ verò extra Portam Flaminiam in vinea, seu Prætorio Principis Iustiniani, puer excisus est è lapide decumbens, dextra vuæ acinum porrigit gallo gallinaceo, læuaque tenet racemum, ibi & Tripus sculpta est: subtus legitur in marmore.

D. M.

In Ecclesia Sancti Petri

ET. MM. M. VLPI. HELIADI Prænesti lapidi est
FECERVNT. M. VLPIVS incisum.
PRAENESTINVS RVF
AELIA. HELIAS. FILIO LEG
DVLCISSIMO LEG
V. AN. I. M. II. D. XXIV. DEIOTAR.

N n 2

Li-

Libro 2. cap. 1. pag. 104. v. 5. post *Leo* adde: *eredimus* prouidentia Dei latitudinem Romani Imperij præparatam, vt nationes vocandæ ad vnitatem corporis Christi prius iure vnus consociarentur Imperij, sicuti scribit amanuensis Sancti Leonis Prosper Episcopus Regiensis.

Li. 3. de Vo.
cat. Gentium
c. 16.

P. 120. v. 26. post *ad aliud* appinge. Fusius agit *Mēdoza* in Conciliū Illiberitanū, de his, qui se offerunt.

Pag. 142.

Pag. 112. v. 12. post *venerantur*, de more supponendi capita statuæ ænæ Sancti Petri ad *Torrigium* in Crypt. Vatican.

P. 578.

P. 239.

P. 452. 467.
& 588.

P. 153. v. 31. post *Episcopus*, vide *Nicolaum Studitam* apud *P. Combefis*.

Tom. 1. q.
1304.

P. 165. v. 3. post *qui, adde*, indefinitus ad beneplacitū Papæ etsi LXX. sint ex *Marco* in *Decif Delphinal*.

Pag. ead. v. 18. post *distinguit*. *Labitur Alteserra* in lib. *Rerum Aquitanicarum Victorinū Pitabionensem* asserens *Pictauiensem*: consulendus est *Lazius*.

Pag. 163. v. 4. post *discrepare*, adiungi possunt, quæ *Torrigius* congeffit in *Cryptis Vaticanis* de VII. *Vrbis Regionibus*, de VII. *Cardinalibus* in *S. Petri Basilica* celebrantibus, & de *Titulis*.

P. 293.

Diplomati
Donationis.

P. 177. v. 1. post *sunt*, adnecto, glossam in *c. Pudor* 32: q. 2. agere de *Cardinalibus Rauennatibus*, & *Gomezium* in *Regulas Cancellariæ de Cardinalibus Mediolanensibus*. *Andree Episcopi Spoletini diplomati* donationis pro anima *Henrici Imperatoris* subscribūt *Presbyteri Cardinales Ecclesiæ Spoletinæ*, sicut in *Archiuo Capitulari* legi. *Salernitani Canonici* vocabantur etiam *Cardinales*, vt patet è *charta Emphyteusis* data anno salut. MDLXXXVII. quam exhibuit mihi *Reuerendissimus Abbas Mancinus Canonicus Basilicæ S. Laurentij in Damaso*. De *Cardinalibus Ra*

uen-

uennatibus Cōpostellanis, & alijs, deque Titulis Romanis, vi. Episcopalibus, XXIIX. Presbyteralibus, XX. Diaconalibus, è Petro de Mōte in Monarchia Conciliorum, & ex Onuphrio Panuino varia rerulit Marcus suprascripta Quæ st. Vestrius in praxi Fori Romani.

P. 189. v. 20. post *proditur*. Ecclesiam S. Nicolai in Monte Palatino a Callisto Papa II. Blondus in Roma Instaurata perhibet exædificatam. Ioannis VIII. Sepulcrum in S. Andreæ de Pallaria, & ædes familiæ Capranicensis super templo Palladij constructas.

Alexander II. deinde Casinensi Abbati dat Ecclesiam S. Marię de Palladio, & recipit Ecclesiã S. Crucis in Hierusalem à Leone Papa IX. datam Richerio.

E. 3. 36 Chron.
nic Casinen.

P. 109. v. 1. post *Albanensis*. Domus Episcopi Portuensis erat in Lycaonia insula, vt legimus in vita S. Brunonis Episcopi Signini, erat ibidem Domus Episcopi Sanctę Rufinæ, seu Syluæ candidę, idque fusè probat Vghellus è Diplomatis Benedictorum VIII. & IX. ac Ionnis XIX. erat & Ecclesia Sancti Ioannis Baptistæ dicta inter duos pontes, quã à Vādalis exustã anno sal. CCCCLV. Petrus fortè Portuensis Episcopus, qui anno Christi CCCC. LXV. seu LXVII. Concilio Romano sub Hilario Papa interfuerat, renouauit magnificentius, ex inscriptione recens inuenta ab eruditissimo Morono.

In Italia si-
cra de epist.
Portuen. &
Siluę Candi-
dide.

Vandalica rabies hanc vssit Martyris aulam,

Quam Petrus Antistes cultu meliore nouauit.

Est autem Insula Lycaonia Romæ, quæ hinc ponte Cestio, inde Fabricio cōnectitur Vrbi, à Iouis Lyconis Tēplo, quod ibi erat, vti Fauni, & AEsculapij Serpentisque delati Epidauro; Fuit quondam hæc Insula Tyberina carcer Aruandi, teste Sidonio: nunc in ea sunt SS. Paulini, Adalberti, & Bartholomæi, quin & Sancti Ioannis Calybitę Ecclesiæ.

Lib. I. epist. 7.

pagina 210. in margine lauda Cardinalem

Ba-

Baronium in Annal. Eccles.

z. 111.

P. 214. v. 10. post *euolauit*. In Concilio Romano, quod habitum fuit anno MCXXI. Domno prænestinus Episcopus Cardinalis nominatur apud Marchesium in Dissertatione de S. Brunone Signien. sed legendum Domnus Cono. Stephanus Episcopus Tornacensis scribit epistolā XLII. Episcopo Prænestino Bernereolo, vti p. 221. v. 1. adnotauit.

P. 221. v. penult. post *offauit*. Canonizationi Sancti Brunonis Episcopi Signini in Ecclesia Signien. se inter alios Cardinales adstitit Dominus Paulus Episcopus Prænestinus è suprascripto Marchesio.

P. 269. v. 16. post *Prænestinum*. Hic Andreas varia Urbis monumenta carmine descripsit, & Leoni Decimo dicauit, exstant illa edita Romæ in 4. anno MDXII. cum Epigrammate Ioannis Fuluij. Marianus de Blanchellis Prænestinus emendauit Pomponij Læti librum de vetustate Urbis, MDXV. anno excusum: vetustior Liber, qui de Numismatis antiquis ageret, ab Andrea Fuluo anno MDXVII. Leonis Decimi æuo conscriptus fuit, & in lucem emissus, rursusque prodijt auctior Clemente VII. & Paulo III. sedentibus: erant in eo effigies, & vitæ Imperatorum, sed Numorum auersæ facies deerant, nisi quod ad calcem plerique Numi cum altera superficie visuntur ex argenteis, vt plurimum, & ex aliquot æneis Numismatibus deprompti. Sunt & complures commentitij, ac adulterini, præter illos quos commemorauimus C. Marij, & in secunda Editione Argentinensi anno MDXXXVII. cui nomen suum Ioannes Huttichius imposuit. Hæc Antonius Augustinus Dialog. XI. de Nū. Antiq. Ille ipse Andreas Fuluius primus Inscriptiones Romanas publicauit typis Iacobi Mazochij Romæ anno MDXXI. Pag.

p. 297.
idem Augustinus p. 299.

P. eadem 269. v. 20. post *conseruator*. Inſero hic
 epiſtolam, quam olim ad me ſcripſerat Lælius Gui-
 dicionus vir Inl. ad Poefin, & Rhetoricen ambi-
 dexter, inque viride ſeneſta fidus Muſarum cultor.
*Ita res eſt, vti dicebamus (vir quocumque nomine
 præſtantiſſime) Tridentini Patres conueniunt decreto
 prohibitori ſacris adibus concentus articulatos (cre-
 do) permoti tam multis, tam fractis, explicatis, im-
 minutis vocum impreſſionibus, quæ plus nimio di-
 uerſæ traducebantur ad rem Diuinam; diem
 decernendo dixerant, ea die inter ſacra nota adhi-
 bentur, idcirco tranſmiſſæ à Ioanne Aloyſio Præne-
 ſtino Carpenſis Legati iuſſu contra deliberantis, &
 partes Muſicas ſuſtinentis. Hæc pij Patris industria,
 caſta, & caſtigata Magiſtri lex ad ſuauiſſimos ex-
 citata concentus, vnanimis que cantorum alacritas,
 & contentio, id omne ſubſidio fuit, id nobis, ſcilicet
 cantando reſtituit rem. Dulcibus enim auditis con-
 quiſitiſſimæ, & æquabilis harmoniæ ſonis, ſtatim
 ſententiæ in contrarium mutantur. Decretum re-
 ſcinditur, res Muſica coaleſcit, & Præneſtino ſemi-
 ne per Chriſtianum orbem mirifice propagatur.*
 Hæc ille Romæ XVII. Kalend. Februar. anno ſal.
 MDCXXXVII. & plura cum Epigrammate, quod
 lucem aſpexit poſt biennium, ſed ne ſim prolixior
 omitto, vocat me Hadrianus Citrarius Præneſtæ
 natus honeſtis parentibus, quem duodennem Ha-
 drianus Caſtellenſis S.R.E. Cardinalis addixit Val-
 liſumbroſæ Congregationi, nomenque dare voluit
 Erat verò Cardinalis ille doctiſſimus, vti produnt
 eius opera. Citrarius tanto duce ſtudijs gnaue in-
 cubuit, inque humanioribus mirifice profecit, ſacrâ
 linguam, Græcamque ad vnquem calluit, vtramque
 profeſſus per decennium Lector fuit, ſeu Doctor il-
 larum

larum

larum linguarum in Monasterio Vallisumbrosæ, inde Romam profectus, cum acri, ac versatili esset ingenio in gratiam aulæ obrepfit, Pontificium diploma elicit, quo Præfectus Generalis Congregationis renūtiatus fuit inuitis patribus, vti retulit Eudoxius Locatellus è m. SS. monumentis, quæ vir Inl. Carolus Thomæ Strozzius Florentinus Patritius transmisit, & licet gradum nullum fecisset ad hunc apicem, & saltu. verum illum antea S. Ioachimi Tucenti, tum Romæ Sanctæ Praxedis Abbatem die circiter 7. Septembris afferunt schedia Sanctæ Praxedis anno nimirum MDLXXXII. præterea hinc die tertia Maij eo anno Generalem in Capitulo fuisse delectum, adduntque Sanctum Carolum s. R. E. Cardinalem Borromæum eo familiariter vsum, vicinis quippe in ædibus habitantem ad Sanctæ Praxedis, eiusque consilium sæpius exquisuisse. Cum autem Hadrianus hic Citrarius nimis despotice se gereret in Magistratu, cunctorum odium incurrit, nec expleto biennio, patrum vniuersorum querelis excitus Pontifex illum Generalatu iussit abire, quo ad triennium vsque fungi pro more debuisset: Itaque omnibus exosus, aliquamdiu extra claustra diuagatus est, elapso sexennio in Sardinia Monasterio Salueneris Abbas è Pontificio Breui præficitur, eoque titulo cohonestatus Romæ triennium exegit, vbi angustia, & mærore potius quam senio contactus occubuit.

Pag. eadem v. 26. post *exornauit*. Operæ quoque pretium est Epiraphium adhuc adtexere, quod legi nuper in Cœnobio Carmelitarum Prænestæ. *Inspector hæc paucula Tibi mutus loquitur silex ex multis, quæ sæculo, & orbi F. Sebastiano Fontono Prænest. Car. fama concinit, qui singulis Religionis suæ*

sua muneribus, & honoribus functus suggesto, & Cathedra toti Italia laudatissimus, prudentia, omnigenaeque virtutis calculo Summo Pontifici Paulo V. probatissimus, sacelli B. V. M. Transpontinae Romae, totiusque huius templi, Cœnobij, & Bibliothecae, quæ intus speciosissima visitur, à fundamentis aëctor, ornator, dotator, denique Generalatus culmen anno XII. omnium plausu tenens, ætatis verò suæ LXXIII. morte ad meliorem vitam migravit III. Nonas Octobris anno MDCXXIII. Stephanus, & Franciscus nepotes, & Petrus Antonius I. V. D. pronepos patruo benemerenti mœstissimi posuere anno Domini MDCXX. hic è nobili familia Mantuana ortus Patre Stephano, qui Castrucciæ gentis hereditatem, ac Ius patronatus trium Canonicatum è XVII. Ecclesiæ Cathedralis Prænestinæ, cognomenque, ac insignia per Olympiæ nuptias consequutus florentes adhuc reliquit posteros, è quibus Curtius nunc Sebastianus Ordinem Beatæ Mariæ de Carmelo professus Vicarij munus obit Prænestæ, & Historiam patriæ suæ lingua vernacula meditatur, quam, vt pollet ingenio perspicaci, doctrinaque præditus est singulari, ab eo perficiendam suis omnibus numeris propediem confido.

Neque vero prætereundam censeo soli Prænestini feracitatē in producendis marmoribus: intrà Cœnobij Patrum Capuccinorum septa, inque hortodum effoderetur ille antè annos plus minùs quatuor, & eruerentur saxa è monte, cui superstructus est, fuit repertus lapis subfuscus, qui colore referebat Aegyptium, durus, atque lævis, è quo leunculi quatuor tres palmos oblongi sunt excisi, & sculpti, visunturque hinc inde collocati ad sustentandas arcas duas marmoreas sepulcrales, siue

O o fa-

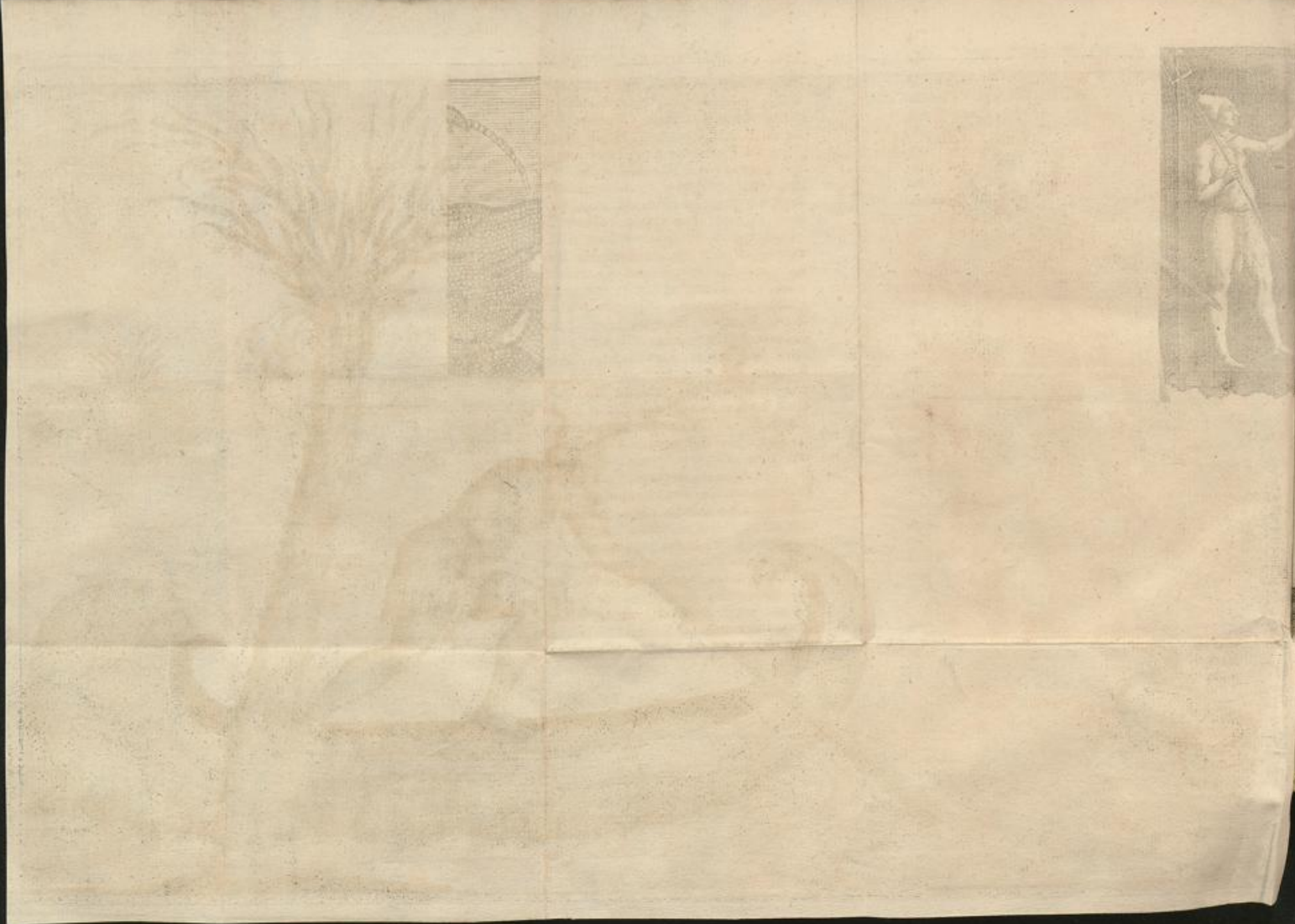
farcophagos in facello varijs, & mirabilibus marmoribus incrustato, quod Gaspar Morellus vir pientissimus è Familia Eminentissimi Cardinalis Barberini, Imagini Thaumaturgæ Sanctissimæ Virginis Dei Genitricis reponendæ, atque colendæ excitavit in Sancti Rocchi, præterea Idolum instar Aegyptij, quod cum vetustis certat, & apud Excellentissimum Principem Prænestinum Bruti caput altum palmos duos, aliæque opera ex eo lapide affabrè facta existant industria, & arte Nicolai Menghini sculptoris eximij, qui Eminentissimum Cardinalem Barberinum Mæcænatem agnoscit, ibique lapididnam existere affirmavit, aliamque Alabastri pellucidi, & Elestrini, seu lutei coloris; totus autem mons constare videtur è lapide coloris eburnei duro, atque lævi, è quo capita, seu *προτόμοις*, aut stetharia idem sculpsit Iulij Cæsaris, & Augusti, quæ in] suprascripti Principis Palatio spectare licet. Ioannes insuper Laurentius Berninus Eques ingeniosissimus, & celeberrimus Architectus effinxit illo è lapide Cranium, seu Caluariam, quæ naturam ipsam exsuperat, & pulvinari, quod Heraclio è silice concinnarat, imposuit; Vena est etiam Prænestæ marmoris albi croceo, atque cæruleo coloribus distincti, è quo tabellæ plures exsectæ relatae sunt inter antiqua Eminentissimi Cardinalis Barberini monumenta. Viget alia vena marmoris diuersicoloris, ex qua altare portatile fuit excisum in Palatio Principis: has omnes venas Nicolaus iam laudatus adinuenit.

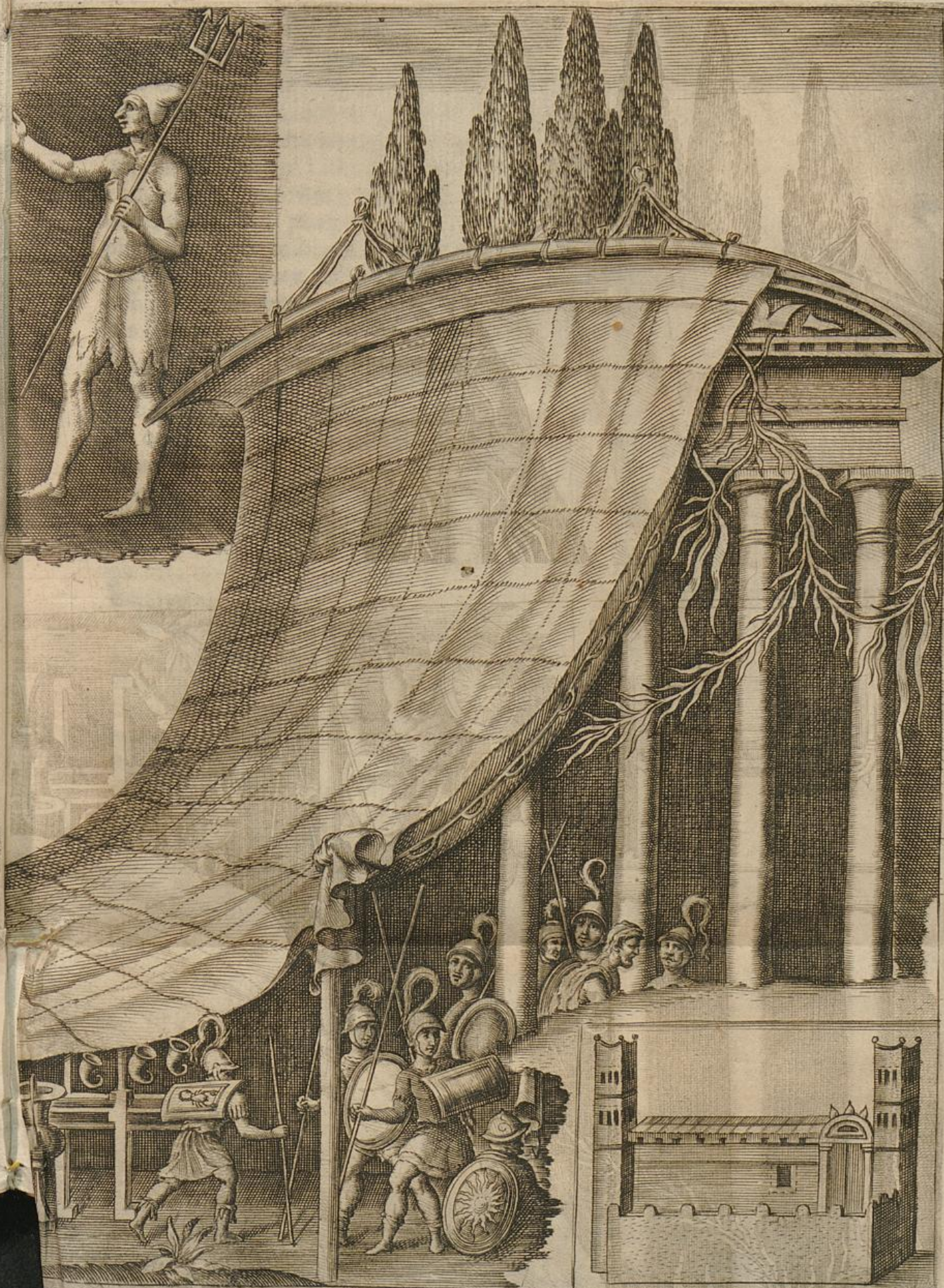
Coronidem præstantiorem isti Mantissæ haud queam imponere, nobiliorēve addere Colophonem quam petatum è penu instructissimo Illustriss. Abbat

batis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

batis, & Equitis Cassiani à Puteo, habet vir immortalitate dignissimus reconditos thesauros antiquorum monumentorum, quos exhibet liberaliter, qua præditus est humanitate. Hos inter sunt XVIII. tabulæ Prænestini Lithostroti, in quibus variæ ferarum, & portentorum animalium effigies, venationum, fluminum, phaselorum, tentoriorum, ædium piscatorum, & militum, Isidisque simulacrorum graphicè delineatæ, & pictæ figuræ mirum quam afficiant, oblectentque oculos inspicientium. Ex his forsitan opus integrum contexi, sarcirique posset, sicut in Palatio Principis iam coeptum est felicissimè; Sed cum id sit operosum, laboremque prolixum exigat, moliri non sum ausus, neque subijcere oculis omnia, monstrorum præsertim, quæ noua tunc etiam pariebat in dies Africa, persequi singula genera, illa quidem, cum his, quæ Solinus in Polyhistore apprime describit, si conferantur, planè conueniunt, gustus præbendi causa duo ista fragmenta typis hic expressa innecto, synopsisque tabularum.

In prima Tabula spectare datur tres feras è Musiuo compositas, quibus inscriptum Τ Α Μ Ο Ν Ο - Π Α Ρ Δ Α Λ Ι fortè Κ Α Μ Ε Λ Ο Π Α Ρ Δ Α Λ Ι. In secunda caneros innantes Fluuio, Simias, Hippopotamum, venatores, & in his Mauros, qui vibrant sagittas ex arcubus in Simiam, infrà CΦΙΝΓΙΑ. In tertia Testudines innatantes Fluuio, & feras, quæ deuorant pisces, inscriptumque ΕΝΥΔΡΙC. In quarta aues, fortè Ibides insidentes rupi, quas vorat serpens sinuosa torquens volumina, Simiam, & quadrupedem humana facie, sed caudatam, subtusque ΜΟΝΟΚΕΝΤΑΥΡΑ, tum duo animalia sese

lambentia, vel commordentia, additūque ΟΩΑΝ-
 TEC. Quinta exhibet phaselum, qui remis agitur
 in Flumine rupibus interstincto, in quo milites,
 qui iacula conijciunt in Hippopotamum, quibus
 illum inter vluas, seu Papyros configunt. Sexta,
 Hippopotamum telis confixum natantem, duos-
 que Crocodilos. In septima ΚΡΟΚΟΔΙΛΟΠΑ-
 ΡΔΑΛΙC innat Flumini, hanc agitant Aethiopes
 clypeati, ædes, simulacra Isidis, Aquilæ signum,
 Asino impositum. In octava navis inflato velo ten-
 dit ad turrim rotundam, & ad duas quadratas
 in mare procurrentes, in quibus nidificant volu-
 cres, sagittarius collineans in Hippopotamum. In
 nona Templum ad ripam Fluuij, Obelisci, puteus,
 palma, mulieres vero sertis coronate, homo triden-
 tifer forte Neptunus.

In decima ΠΙΝΟΚΕΡΩC, ΧΟΙΡΟΠΠΙΟΚ, Tem-
 plum cum duabus turribus, & casa, palmæ. In vnde-
 cima vir mulierque hinc discumbunt, inde alij sub
 tegete, quam inumbrat vitis pampinis, & racemis
 onusta ad ripam Fluuij, per quem discurrit phaselus
 plenus floribus innascentibus, ex aduerso tres, quo-
 rum alius canit fistula, porrigit alter cornu, seu cya-
 thum, qui desinit in hœdi speciem, tertius indicem
 attollit. In XII. legitur ΚΗΥΙΤΕΝ ΛΕΑΙΝΑ
 CΑΤΟΣ ΤΧΗΧΙCΝΙΕ ΕΦΑΛΟC. In XIII.
 navis visitur, quæ remis agebatur, militibus plena,
 aliæ velis vento inflatis, & funibus intertextis, pha-
 selus in Fluuijo, domus, & Casa cum rusticis, cymba,
 flores in Fluuijo. In XIV. ΚΡΟΚΟΤΑC, vena-
 tores, ΥΑΒΟΥC in rupe ad Fluuium. In XV.
 ΤΙΓΡΙC ΚΡΟΚΟΔΙΑΟC ΧΕΡCΑΙΟC CΑΤ-
 ΤΥΟΚ. In XV. tentorium, & milites, atque Tem-
 plum

plum, Dux propinans cum cornu, Abacus, Fluius.
In XVII. Sacerdotum processus sub templo, qua-
tuor coronati gestant humeris fercula, cum tym-
panis, tibijsque alij. Anubis statua in Base. XVIII.
Umbella.

In Sanctæ Mariæ Transtyberim Tituio Calliffi
fragmenta sunt duo, quæ Musui Prænestini quidam
suspicati sunt, inserta Basi fornicis dextri ante Apfi-
dem, qua sustentatur Pronaus, & tectum, referunt
illa volucres similes gruibus, & anatibus, forsan
Ibides, tum pegmata, seu podia, & naues, ac lintres
in mari discurrentes, puta phaselos, sed illa perti-
nere ad aliud Musium censent Antiquarij naris
emunctioris.

Habet ille ipse Abbas à Puteo in Gazophylacio
Votorum, & Votiuarum statuarum, ac Icūcularum,
quæ Fortunæ dicari solebant, & Tholo Templi ap-
pendi simulacra fictilia, in his fæmina pariens cum
infante, inque sella residens, vir sedens crure de-
biliori laborans hydropisi, variaque capita mulie-
rum oculis, aut cephalæalgia ægrotantium, quæ
æri piguit incidere, cum Illustrissimus Episcopus
AEMONIÆ TOMASINUS haud ita pridem maximo
cum litteratorum mærore sublatu importuno fa-
to plurima in libro de Donarijs exhibuerit.

Hunc Numum DIVAE FAVSTINAE, cum
PVELLIS ALIMENTARIIS à tergo mihi per huma-
maniter præbuit Antiquitatis indagator sagacissi-
mus LEONARDUS AUGUSTINUS SENENSIS. En igitur il-
lius Ectypon inserendum libro 1. pag. 60. post alte-
rum Numum.

Ope-

Epist. 11. lib.
4.
Anselm. l. 2.
Vrbs c. 8.
Possid. c. 24.
Vit.

Operarum menda eximere Herculeæ videtur opus esse audaciæ, hoc enim facinus tam arduum est, atque Augiæ stabulum repurgare, tot, ac tantos in errores incidunt Typographi, quique abs illis eduntur libri foedis passim scatent *παραπολιμα*, manum igitur medicam illis corrigendis, & persanandis, quæ irreperunt huic editioni, admouere operæ pretium erit; olim siquidem, dum calamo exararentur Codices, emendari solebant à Viris Clarissimis & Inlustribus, cuiusmodi fuerunt Turcius Rufius Apronianus Asterius. V. C. & Inl. Excomite, Expræf. Vrbi. Patricius, & Conf. ordin. Nicomachus Flavianus V. C. III. Præf. Vrbi; Victotianus V. Inl. & Iulius Constantinus V. C. Cassiodorus ex Senatore Vrbi; Petrus Damiani S. R. E. Cardinalis Episcopus Ostiensis, qui & suos libros à Reuerendis. Episcopis Theodosio Senogalliensi, & Rodolpho Eugubino emendari petit, Sanctus Augustinus Episcopus Hipponensis tantæ viri authoritatis, tantæque doctrinæ. Quidni ergo mihi licebit idem in opere meo moliri, lectorique consulere, ne cespitare cogatur identidem, ut in eam ab eo gratiam, mihi que ipsi faciam satis: Ecce igitur illa.